

Příprava na hodinu **Plánování výuky předmětu vlastivěda**

Škola:	Základní škola
Předmět:	Vlastivěda
Cílová skupina:	Žáci 4. ročníku (počet žáků 15-20)
Tematický celek:	Historie českých zemí
Téma:	Život v pravěku
RVP pro základní vzdělávání (RVP ZV):	Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět Vzdělávací obor: Vlastivěda

Očekávané výstupy: Žák si osvojuje základní chápání časové osy a historie obecně. Je si vědom časového rozdílu mezi současnou dobou a pravěkem. Žák srovnává a hodnotí způsob života předků na našem území. Zdůvodňuje základní význam archeologických nálezů. Dokáže vyjmenovat základní pojmy z tématu. Naučí se nové poznatky a správně je aplikuje v didaktických hrách.

Klíčové kompetence žáka:

- ☞ Rozvoj poznávacích kompetencí: procvičení paměti, získávání nových informací (žák umí vyjmenovat nejméně 2 historická data, které budeme v teoretické části společně zmiňovat, dále 2 pravěká zvířata, 3 informace o životě pravěkých lidí a vyjmenuje všechny tři doby pravěké a umí je krátce charakterizovat)
- ☞ Kompetence komunikativní: žák se aktivně zapojuje do diskuze, komunikuje s učitelem i s ostatními spolužáky
- ☞ Kompetence sociální a personální: žák spolupracuje ve skupině, respektuje pravidla týmové práce a komunikace, přispívá vlastními poznatky a názory
- ☞ Kompetence k řešení problémů: žák umí objasnit, proč se lidé v pravěku takto oblékali, brainstorming

CÍLE HODINY:

- ☞ žák se orientuje v novém tématu – pravěk – dokáže vyjmenovat základní informace týkající se života pravěkých lidí
- ☞ žák zná a pamatuje si základní informace o pravěku – pravěká zvířata, nástroje, historická data aj.
- ☞ žák správně vyjmenuje časovou postupnost 3 dob pravěkých a umí je charakterizovat
- ☞ žák chápe význam slova archeologie, umí jí vysvětlit a aplikovat

<i>Čas v minutách</i>	<i>Obsah učiva</i>	<i>Činnost učitele</i>	<i>Činnost žáků</i>	<i>Cíle</i>	<i>Výukové metody/ formy</i>	<i>Hodnocení</i>	<i>Poznámka</i>
2	Seznámení s tématem hodiny Sdělení cílů	Rozmístění obrázků po třídě týkající se tématu (více v poznámce)	Pozorování a prohlížení si obrázků Vyslechnutí a pochopení cílů hodiny	Na základě obrázků žáci pochopí téma hodiny Seznámení se s cíly hodiny	<u>Organizační formy:</u> individuální, samostatná (mohou ale spolupracovat, radit si = <i>metoda diskuzní</i>) <u>Výukové metody:</u> <i>m. názorně demonstrační:</i> pozorování obrázků (náповěd)	Na dotaz vyučujícího o poznání tématu, žáci umějí správně odpovědět	Obrázky týkající se tématu mohou být například.: obrázkem mamuta, jeskyně, kůží, opice, oheň apod. Obrázky jsou rozmístěny libovolně po třídě tak, aby na děti neviděly z lavice, ale musely se po třídě projít. Obrázky mohou být nakreslené či vytisknuté.
10	<u>Teoretická část výkladová</u> Získávání nových vlastivědných informací o pravěku Základy látky	Uvedení tématu hravou formou za pomoci interaktivní tabule nebo prezentace. (prozatím bez her, pouze s didaktickými obrázky, videi nebo názornými ukázkami). Příprava krátkého materiálu (A5) pro žáky – poznámky (místo diktování poznámek do sešitu)	Pozorování, naslouchání. Učení se novým informacím Odpovídat na doplňující otázky Přečíst si krátký materiál a orientovat se v něm	Žák pochopí a zapamatuje si důležité informace z výkladu Dokáže je zopakovat Přečte si vytyčená hesla z materiálu s poznámkami	<u>Organizační formy:</u> Frontální <u>Výukové metody:</u> <i>m. slovní – výklad, vyprávění, m. názorně-demonstrační – ukázka, práce s interaktivní tabulí (prezentací v programu PowerPoint) s obrazovým materiálem</i>	Žák odpovídá na doplňující otázky, učitel hodnotí správné odpovědi	Teoretická část obsahuje: <ul style="list-style-type: none"> • Časová datace • Co je to pravěk • Doba kamenná • Doba bronzová • Doba železná • Život pravěkých lidí • Zvířata • Doba ledová

2	Rozdělení do skupin (max. 4 žáci do 1 skupiny)	Rozdat dětem různé velikosti a tvary kostí (obrázek)	Podle kostí, které obdrží, se spojí do stejné skupiny (stejně tvary k sobě, stejné velikosti k sobě)	Na základě logického uvažování a pečlivého pozorování se žáci správně rozdělí do skupiny	<p><u>Organizační formy:</u> Individuální</p> <p><u>Výukové metody:</u> práce se zadáním</p>	Pro kontrolu správného rozdělení do skupin a jejího zhodnocení, jsou kosti z druhé strany označeny barevným puntíkem, popřípadě jinou značkou (správné značky patří k sobě)	Lze využít i jiné obrázky než kosti, například: různé druhy pravěkých zvířat (skupina mamutů). Od názvu zvířete můžeme i dále odvodit i pojmenování skupiny (není nutné!, jen pro zpestření pro děti)
8	Didaktická hra – modifikace brainstormingu	<p>Rozdat dětem 3 karty (A4):</p> <p>(1. karta – Doba kamenná)</p> <p>(2. karta – Doba Bronzová)</p> <p>(3. karta – Doba železná)</p> <p>Během práce funguje jako facilitátor.</p>	Žáci nejprve správně srovnají karty tak, jak šly doby za sebou a poté ke každé době (na druhou stranu) napíší informace, které si z výkladu zapamatovali nebo jakákoliv slova, která je ke konkrétní době napadnou. Vlastní poznatky a postřehy si zapisují do sešitu.	Na základě předchozí aktivity (výklad o pravěku), žáci ve skupině správně aplikují nově získané poznatky a pracují s nimi. Žák používá správné způsoby komunikace, respektuje názor ostatních. Cílem je také získat všechny 4 odměny (více v hodnocení)	<p><u>Organizační forma:</u> skupinová</p> <p><u>Výukové metody:</u> kooperativní, Aktivizující metoda – diskuzní (na závěr této aktivity) didaktická hra- rozvoj kognitivních kompetencí, procvičení krátkodobé paměti, Komplexní metody - brainstorming</p>	Zpětná vazba od ostatních spolužáků z jiných skupin, získávání odměny za splněný úkol během celé výuky*	Následuje krátká diskuze a prezentace výsledků dětí. *Odměna za všechny splněné úkoly – kelímek od jogurtu nebo jakákoliv plastová starší krabička naplněná mokřým pískem. Uvnitř je schovaná sladkost (balený bonbon apod.). Žákům za každý úkol dáme do skupiny jeden kelímek. Na konci hodiny dáme každému žákovi starý kartáček nebo štětec (více v posledním odstavci).

5	Didaktická hra Domino s pravěkými pojmy a obrázky	Připravit pro děti obrázkové a pojmové domino Dohlížet na děti, pomáhat.	Práce ve skupině, Spojit domino správně k sobě, komunikovat mezi sebou.	Žáci zvládnou správně spojit domina k sobě, rozvíjí sociální interakci ve skupině.	<u>Organizační formy:</u> skupinová <u>Výukové metody:</u> kooperativní m. názorně-demonstrační: práce s obrázkovým dominem Aktivizující metoda – <i>didaktická hra</i> = rozvoj kognitivních kompetencí	Zpětná vazba v podobě složení domina (navazují na sebe, uzavřou se) získávání odměny za splnění úkolu během celé výuky	Odměna za splněný úkol (viz výše) Domino: Na jedné straně obrázků, druhá strana pojem. Žáci mají správně k sobě spojit obrázků s pojmem tak, aby se útvar s dominem uzavřel.
5	Doplňování do tematicky zaměřeného textu	Připravit pro děti text s chybějícími informacemi. Vysvětlit úkol. (*Modifikace textu: Místo vynechaného místa obrázků pojmu)	Správně doplnit slova do textu – výběr slova umí žáci i zdůvodnit. Spolupracovat	Žák správně doplní slova, nové poznatky si zapamatuje, popřípadě si je zapíše do sešitu.	<u>Organizační formy:</u> skupinová <u>Výukové metody:</u> kooperativní, m. slovní – práce s textem	Společná kontrola odpovědí (správné odpovědi říká učitel). Za správné odpovědi získají odměnu, max. 2 chyby v textu.	<i>Příklad textu:</i> V pravěku bydleli lidé v _____ nebo jednoduchých chatrčích, které si stavěli z _____. Živili se hlavně _____ zvířat a sběrem plodů, semen a kořínků. Oděv si zhotovovali ze zvířecích _____. O životě v pravěku se dovídáme pouze z nálezů některých předmětů, na které se můžeme jít podívat do _____.

5	Didaktická hra Pochopení času	<p>Připravit pro žáky dva obrázky lidské postavy. Dále vedle různé kusy oblečení z dob pravěku a ze současnosti.</p> <p>Jako druhým pod úkolem je otázka, proč má člověk na sobě jiné oblečení než člověk ze současnosti (porovnávání – dotýkání se podtématu: Doba ledová)</p>	<p>Žák aktivně pracuje na zadaném úkolu – správně „obleče“ postavu, pozoruje je, formuluje si odpověď na podotázku. Vše probírá se spolužáky, pracuje ve skupině</p>	<p>Žák splní správně úkol Žák umí vysvětlit, proč měli pravěcí lidé teplé oblečení (kožešina) Žák umí rozlišit různé historické doby a uvést i další příklady rozdílů dob</p>	<p><u>Organizační formy:</u> skupinová</p> <p><u>Metody:</u> kooperativní, m. názorně demonstrační = pozorování obrázků, m. dovednostně praktická = experimentování, vytváření produktu Aktivizující metody = didaktická hra, m. heuristické: řešení problémů - kladení problémových otázek</p>	<p>Kontrola od spolužáků z jiných skupin, krátká diskuze o otázce, možnost získat odměnu</p>	<p>Oblečení pro postavy: kožešina, šperky z přírodnin, kyj, beranice pro pračlověka a tričko, džiny, kšiltovka, boty a telefon do ruky pro člověka ze současnosti. Oblečení stačí na postavu jen položit, v případě zájmu žáků si oblečení mohou na postavu i nalepit a vložit si jej do sešitu.</p>
5	Archeologické objevy	<p>Vysvětlit žákům aktivitu, pomáhat, zprostředkovat velmi krátký výklad o archeologii</p>	<p>Pomocí starého kartáčku či štětce nalézt v kelímku s pískem malou odměnu. Odměnu musí dále očistit jako archeologové. K získání odměny lze použít jen štětec (bez rukou). Během práce poslouchají výklad učitele o archeologii.</p>	<p>Žák zvládne popsanou aktivitu, zapamatuje si nové informace <i>Kognitivní cíl</i> = nové informace <i>Psychomotorický cíl</i> = práce s materiálem</p>	<p><u>Organizační formy:</u> samostatná <u>Výukové metody:</u> kooperativní, m. slovní = krátká přednáška m. dovednostně praktické = vytváření produktu Aktivizující m. – <i>situační</i>: hra na archeology</p>	<p>Získání odměny</p>	<p>Po této aktivitě následuje ještě úklid pracovní plochy. Žáci také opustí skupinu a vrátí se zpátky na své místo do lavice.</p>
2	Shrnutí nejdůležitějších poznatků z hodiny	Opakování pojmu, doplňující otázky	Opakování pojmu, Odpovědi na	žák umí základní informace z probraného celku,	<u>Organizační formy:</u> frontální	Závěrečné slovní hodnocení,	

	Ukončení hodiny		doplňující otázky Objektivně hodnotí sebe a své spolužáky	dokáže vhodně ohodnotit své znalosti a práci ve skupině, zvládne podrobně popsat jednu informaci, která ho zaujala	<i>Metody:</i> m. slovní: řízený rozhovor, Aktivizující metoda – <i>diskuzní:</i> projevení zájmu o téma	zpětná vazba od spolužáků, hodnocení vlastních znalostí - barometr	
--	-----------------	--	--	--	---	---	--